

Projektansökan – SUHF Klimatnätverk

1 Bakgrund

Vid förbundsårsamlingen i mars 2019 presenterades Chalmers och KTH:s gemensamma ramverk kring klimatåtaganden. Syftet med klimatramverket var att mobilisera lärosäten i Sverige att ta sitt ansvar i klimatomställningen. Ramverket var tänkt att fungera som stöd i lärosätenas strategiska klimatarbete.

Många lärosäten kom att ansluta till ramverket. Det ledde till diskussioner om ramverket skulle kunna införlivas i Sveriges universitets- och högskoleförbunds (SUHF:s) arbete med lärosätesrekommendationer. En fördel är att det därmed finns en struktur för beslut och revideringar.

SUHF:s expertgrupp för samverkan gavs i uppdrag att ta fram ett SUHF-anpassat ramverk. Lärosätena gavs, via nätverket för miljöledning vid universitet och högskolor (MLUH), möjligheten att kommentera dokumenten.

Resultatet blev att klimatramverket antogs i reviderad form av SUHF i oktober 2021, och kallas hädanefter för SUHF:s Klimatnätverk. Se figur nedan över grunden till klimatramverket samt förklaring till intentionen.

Klimatutmaningen kräver förändringar inom alla samhällssektorer. Universitet och högskolor har en central roll i det arbetet. Vi har en viktig uppgift att bidra till klimatomställningen genom vår undervisning, forskning och samverkan, men vi behöver också minska klimatpåverkan från vår egen verksamhet. Därför har vi tagit fram ett klimatramverk för universitet och högskolor.

Vi ser klimatet som en avgörande och prioriterad framtidsfråga, och åtar oss följande:

- Vi ska fortsätta bidra till att samhället kan nå uppsatta mål genom utbildning, forskning och samverkan.
- Vi ska minska vår egen klimatpåverkan i linje med samhällets åtaganden som de kommer till uttryck i nationella och internationella överenskommelser.
- Vi ska sätta upp långtgående mål för klimatarbetet och också avsätta resurser så att vi kan nå dessa mål och göra uppföljningar.
- Vi ska tydligt kommunicera vårt klimatarbete för att inspirera och sprida kunskap till andra aktörer och till samhällsmedborgare.

Klimatramverket består av detta dokument samt en vägledning, som bland annat beskriver ett antal nyckelområden för klimatpåverkan från högskolesektorn. Med hjälp av denna vägledning kommer varje lärosäte välja ut områden där man sätter upp mål och genomför åtgärder utifrån egna respektive förutsättningar. Alla som ansluter sig till Klimatramverket bör dock vara beredda att arbeta med mål kopplat till följande områden: utbildning, forskning, samverkan, tjänsteresor, energianvändning och studentsamverkan, då de bedöms som centrala för alla lärosäten.

Figur 1. Klimatramverkets ursprungliga åtaganden.

2 Vad vill vi uppnå med projektet klimatnätverket?

Klimatnätverket ska gagna alla lärosäten i landet och vara drivande i syfte att:

- underlätta för lärosätena att uppfylla sin del av Parisavtalet,
- stärka samarbete, lärande och utbyten mellan lärosätena inom klimatområdet med särskilt fokus på att påverka hela sektorn,
- katalysera nya perspektiv och idéer om hur lärosätena kan bidra till klimatomställningen via forskning, utbildning och samverkan, och genom minskat klimatavtryck från lärosätenas egna aktiviteter, samt att
- tillgängliggöra goda exempel för lärosätena och andra aktörer utanför högskolesektorn.

Den svenska högskolesektorn är stor och omfattar drygt 54 000 anställda och något under 400 000 studenter. Det medför stora möjligheter att nå många och att därmed påverka en stor del av Sveriges myndighetssektor. FN:s globala mål är viktiga i omställningsarbetet och det här projektet är starkt kopplat till flera av målen, inte minst mål nummer 7 ”Hållbar energi för alla” och nummer 13 ”Bekämpa klimatförändringarna”.

2.1 Förväntat resultat av klimatnätverket

Det här är ett projekt som ska förändra sektorn till att arbeta åtgärdsinriktat och för att åstadkomma de förändringar som krävs för klimatomställningen.

1. Forskningsbaserade rekommendationer, riktlinjer och praxis i linje med Parisavtalet, vilka upplevs som relevanta och till hög grad är implementerade hos lärosätena.
2. Mätbart minskade utsläpp av CO₂e från hela Sveriges högskolesektor i linje med Parisavtalet, vilket innebär minst 6 % per år.
3. Förbättrade och mer standardiserade uppföljnings- och mätmetoder.
4. Ökad integrering av hållbarhet i utbildningarna.
5. Utvecklat samarbete och gemensamma problemlösningar.
6. Inspirerat och delat kunskap och erfarenhet med lärosäten på global nivå.

3 Vilka deltar i projektet?

Klimatnätverket är ett samarbete som inkluderar alla lärosäten inom SUHF, men även de lärosäten som inte är med i SUHF är välkomna att delta.

Nätverket MLUH samlar personer inom universitet och högskolor som arbetar med miljöledning. Nätverkets målsättning är att lära av varandra och utveckla nya idéer för att kunna bygga ett bättre miljöledningssystem vid högskolorna. Båda nätverken har således liknande syften, och MLUH kommer utgöra en viktig resurs för arbetet inom klimatnätverket.

Klimatnätverket kommer att samverka med andra grupperingar som redan finns etablerade inom MLUH och SUHF. Syftet är att hållbarhetsarbetet ska integreras i befintlig verksamhet samt genomföras samordnat och effektivt.

3.1 Världkonstellationen/styrgrupp

En världkonstellation har skapats bestående av representanter för sex universitet och Sveriges förenade studentkårer (SFS). Världkonstellationen utgör projektets styrgrupp, men tar inte över något av lärosätenas eget ansvar för sitt klimatarbete.

Världkonstellationens sammansättning:

- SLU (Ordförande): Johanna Sennmark, miljöchef vid SLU och projektledare för SUHF:s klimatnätverk, johanna.sennmark@slu.se
- KI: Karin Dahlman Wright, professor och vice ordförande i Rådet för miljö och hållbar utveckling, karin.dahlman-wright@ki.se
- KTH: Kristina von Oelreich, hållbarhetschef, krvo@kth.se

- SU: Magnus Breitholtz, professor och ordförande SU:s miljöråd, magnus.breitholtz@aces.su.se
- ORU: Frans Prenkert, professor och ordförande i Örebro universitets plattform för en hållbar framtid, frans.prenkert@oru.se
- UMU: Lisa Redin, miljö- och hållbarhetsstrateg, lisa.redin@umu.se
- SFS: Mathilda Fredriksson, mathilda.fredriksson@sfs.se

Uppgifter för värdkonstellationen:

- Övergripande ansvar för projektet inklusive budgetansvar.
- I dialog med hela nätverket identifiera och initiera relevanta fokusområden.
- Samverka med andra relevanta samhällsaktörer.
- Ansöka om ytterligare medel om nödvändigt.

Värdkonstellationen ska träffas minst fyra gånger per år, oftare inledningsvis. Ordförande ansvarar för att relevanta frågor lyfts till styrgruppen.

Budget: Medfinansiering.

Önskat resultat: Projektet levererar enligt plan.

4 Hur kommer projektet att genomföras?

Projektet löper över fyra år och delas in i uppstartsfas, genomförandefas och uppföljning.

4.1 Projektledning

Projektledningsfunktionen, projektledare och projektkoordinator, är baserade på SLU.

Uppgifter för projektledning:

- Driva och leda projektet effektivt.
- Ta fram relevanta rekommendationer/riktlinjer eller praxis för att möjliggöra reell påverkan.
- Koordinera större sammanträden/workshops.
- Samordna styrgruppen och bidra till att relevanta frågor kommer upp på styrgruppens träffar.
- Ansvara för kommunikationen med SUHF:s expertgrupp.
- Ansvara för klimatnätverkets samverkan med det omgivande samhället nationellt och internationellt.

- Genomföra en intressentanalys och en riskanalys för projektet.
- Bistå fokusgruppleddare.
- Löpande rapportera till styrgruppen.
- Årligen göra en utvärdering mot projektplanen.

Önskat resultat: Ett väl samordnat projekt som präglas av systematiskt arbete mot uppsatta mål.

Budget: 50 % tjänst och resor, lokaler etc., därtill medfinansiering med lika mycket.

4.2 Kommunikation

Uppgifter för kommunikatör:

- Ta fram kommunikationsplan.
- Systematisk kommunikation med hela sektorn.
- Upprätta, uppdatera och förvalta webbsida.

Budget: 30 % tjänst och resor, lokaler etc., därtill medfinansiering med lika mycket, samt konsulttjänster för webbsida 100 000 kr.

Önskat resultat: Goda kommunikationsverktyg och väl etablerade kommunikationsvägar.

4.3 Fokusgrupper

Mycket av arbetet i projektet kommer att ske i fokusgrupper. Fokusgrupper ansvarar för fokusområden och leds av fokusgruppsledare. Respektive lärosäte i värdkonstellationen förväntas ansvara för minst ett fokusområde under projektets löptid.

De första fokusgrupperna initieras vid projektstart. För att arbetet ska ge resultat planeras 4–5 fokusgrupper parallellt, och antalet och inriktning kan variera över åren.

Hur väljs fokusgrupperna ut?

Värdkonstellationen väljer vilka fokusgrupper som ska drivas inom nätverket. Det sker utifrån de områden som bedöms vara relevanta för att nå de klimatmål som är satta för sektorn på kort och lång sikt. Stöd finns bland annat att få utifrån Naturvårdsverkets årliga rapport *Miljöledning i staten* där utsläppsp parametrar finns sammantaget för den offentliga sektorn. De områden som bedöms ge störst koldioxidsänkning med hänsyn tagen till de ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiven kommer att prioriteras.

Klimatanalyser vid svenska lärosäten idag visar att största delen av klimatpåverkande utsläpp finns inom områdena tjänsteresor, byggnader och lokaler samt upphandling och inköp. Det är därmed inom dessa områden det är viktigast att snabbt agera för att minska sektorns utsläpp. Fokusgrupperna kommer även att omfatta innehåll i utbildning och forskningens bidrag till klimatomställningen, även om mätbara koldioxidsänkningar kanske inte är möjliga att påvisa.

Tänkbara förslag på fokusgrupper:

- Hållbarhet i utbildningar. Definition av begreppet och verktyg för att integrera hållbarhet i utbildningar.
- Hållbarhet i forskning. Definition av begreppet och verktyg för att integrera hållbarhet i forskningen.
- Byggnader och energi.
- Inköp och upphandling av varor och tjänster.
- Tjänsteresor.
- Samverkan. Med målet att forskningsfinansiärer inkluderar hållbarhet och klimat som krav i utlysningar.
- Ledarskap och medarbetarskap för hållbarhet och klimat.

Uppgifter för fokusgruppsledare:

- Administrera regelbundna möten, skriva underlag till kommunikationstexter, anordna workshop(s), rapportera resultat.
- Ta fram **förslag** på relevanta rekommendationer/riktlinjer eller praxis för sin grupp för att möjliggöra reell påverkan.

Önskat resultat. Förslag på riktlinjer och praxis, samt mätmetoder som är harmoniserade över sektorn i relation till framför allt koldioxidminskning enligt Parisavtalet.

Budget: 20 % tjänst och resor, lokaler etc., därtill medfinansiering med lika mycket.

5 Projektbudget

Total budget för arbetet i värdkonstellationen 2022–2025 (4 år): 3 MSEK/år enligt följande fördelning:

Vinnova:	1,0 MSEK/år
Formas:	0,5 MSEK/år
Lärosätena i värdkonstellationen:	1,5 MSEK/år i proportion till storlek.

Identifierade roller/kostnader i projektet och förslag till fördelning:

Projektledning: 30 % av tjänst, placeras på SLU.

Projekt/koordinator projektledare: 50 % tjänst, placeras på SLU.

Kommunikatör: 30 % av tjänst.

Webbsida konsult: ca 100 000 kr.

Övriga kostnader (workshops (t.ex. moderator, inspirationsföreläsare, förtäring), eventuella resor (Europa), översättning, oberoende uppföljning): ca 100 0000 kr.

Alla universitet i värdkonstellationen ska fördelas medel.

6 Uppföljning av projektet

En halvtidsutvärdering av Klimatnätverket genomförs under fjärde kvartalet 2023 och ligger till grund för utveckling och verksamhetsinriktning för 2024–2025. Halvtidsutvärderingen ska också ligga till grund för om ytterligare två år ska beviljas. Samtliga lärosäten ges tillfälle att medverka i utvärderingen och i dialogen om Klimatnätverkets fortsatta inriktning.

Ekonomisk uppföljning sker årligen och redovisas till SUHF:s expertgrupp för samverkan.